

De aankleding van de verteller

Tekst: Marco Holmer

De verteller is het medium tussen het verhaal en het publiek. Tijdens het vertellen is de verteller bij het publiek voortdurend in het oog. De verteller is in functie en niet synoniem met de persoon van de verteller. Het is daarom goed om voorafgaand aan elke presentatie stil te staan bij de keuze van de vertelkleding.

Het kostuum van de verteller moet het verhaal of het programma ondersteunen. Het moet passen bij de doelgroep waaraan verteld wordt. Maar vooral moet het kostuum passen bij de verteller zelf. Het kostuum is als het ware het verlengstuk van zijn handen, zijn voeten en zijn lichaam.

Naast de verteller zelf vertelt de kleding van de verteller ook een verhaal. In een wijde lange jas beweegt de verteller zich anders dan in een nauwsluitende jumpsuit. Een slobbertrui dwingt een andere houding af dan een galakostuum. Accessoires veronderstellen een betekenis en het publiek wacht daarom onwillekeurig op de inzet van de bril, de wandelstok of de sjaal.

Het is jammer wanneer de kleding van de verteller een ander verhaal vertelt of misschien zelfs van het verhaal afleidt. "Wat een prachtig décolleté heeft die vertelster!"

Vanzelfsprekend moet een kostuum de verteller niet bij zijn werk hinderen. Hoog gehakte schoenen, een pruik, twee wollen vesten in de zomer, een sleep en een dierenkostuum maken het vertellen zelf niet eenvoudiger.

Benaderingen

Er zijn vier verschillende benaderingen bij het bepalen van een kostuum:

- 1 De verteller wil de sfeer van het verhaal of het programma aangeven of versterken.
Die sfeer wordt meestal opgeroepen door kleur en/of materiaal keuze, maar ook functionaliteit van de kleding kan een rol spelen. Wanneer de koning gaat verhuizen kan dat in elk willekeurig kostuum worden verteld maar een rode overall maakt direct duidelijk dat het om een grote gebeurtenis gaat. De verteller vertelt uit het perspectief van een personage en wil dat personage voor de toehoorders duidelijk zichtbaar en (in) voelbaar maken.
- 2 Wanneer vanuit een perspectief wordt verteld is het belangrijk dat het publiek dat vanaf het begin ook ervaart. De verteller laat in zijn kleding al zien vanuit welke rol verteld wordt. Een kenmerkend kledingstuk, het hoedje van de jager, maakt direct duidelijk dat de verteller zich de rol van jager heeft aangemeten. Een keurig zwarte pull-over en een blauwe broek maken een politieagente minder formeel.
- 3 De verteller wil zich ten behoeve van een optimale communicatie met het publiek onderscheiden.
Wanneer de verteller vanuit een bepaalde traditie vertelt, op de plaats van vertellen (een evenement, het theater, de straat, de school) als verteller herkend wil worden, of een specifieke uitstraling (degelijkheid, frivoliteit, literair) wil hebben, dan kan het kostuum daarbij dienstbaar zijn.
Een vertelmantel, een vertelsjaal, een Keltisch kostuum of een Cornelian creëren een specifieke opvallende atmosfeer.
- 4 De verteller wil, met het oog op de communicatie, op ooghoogte zijn met het publiek (met andere woorden zich niet boven het publiek verheffen).
Herkenbare kleding schept een zekere afstand tussen de verteller en het publiek. Voor een directe dialoog met het publiek is het goed om die afstand zo klein mogelijk te maken. Een kostuum dat zich oriënteert aan de kledinggewoonten van de doelgroep maakt dat mogelijk.
Bij een voorstelling voor daklozen is als kostuum een gewone spijkerbroek met een bijpassende kleur hemd zeer geschikt.
Bij een bijeenkomst van bankdirecteuren past waarschijnlijk een broekpak beter. (Rokken beperken meestal de zit en beweegmogelijkheden.)

Vragen aan het kostuum

Wanneer de verteller duidelijk heeft welke rol een kostuum bij het verhaal of programma speelt, dan kan, met de volgende vragen, de kleding afgebakend worden.

- Welke kleding past bij de sfeer van het verhaal, programma of de bijeenkomst?
Kleuren(-combinaties), snit, stofkeuze.
- Welke kleding of accessoires passen bij het thema van het verhaal of het Programma?
Hoed, das, wandelstok, vesten, bretels, dagboek, vulpen.
- Welke rol of functie heeft de verteller ten opzichte van het publiek? Welke kleding of accessoires ondersteunen deze rol?
Jacquet, stofjas, trainingspak, aktetas.
- Speelt het verhaal of het programma in een andere tijd, omgeving of land? Hoe kan ik die situatie in de kleding al overdragen?
StarTrek-uniform, sarong, koningsmantel, pruik.
- Welke kleding kenmerkt de hoofdpersoon uit het verhaal of een

vertelpersonage?

Sociale status, welke modevoorkeur, welk uniform, welke dresscode.

- Welke kleding draagt de doelgroep gebruikelijk en welke kleding wordt daar als afwijkend of raar beoordeeld?

Onafhankelijk van de kleding die wordt uitgekozen, is het belangrijk dat het kostuum goed zit en de verteller er zich in thuis voelt.

TIP

Wanneer uit het perspectief van een personage wordt verteld zijn complete verkleedpartijen niet altijd noodzakelijk. Vaak kan met kledingaccenten en attributen duidelijk gemaakt worden dat de verteller een personage verbeeldt.

Bijvoorbeeld het T-shirt met een wijzerplaat van een torenklok, de helm van de motorrijder, het gescheurde overhemd van de drenkeling, de rolfluit van de scheidrechter.

TIP

Toets na een uitgebreide verkleedpartij altijd even voor de spiegel of het gekozen kostuum de verteller niet naar de achtergrond heeft gedrongen. Stileer en reduceer indien nodig.

TIP

Let bij het uitkiezen van je kleding op de aanwezige achtergrond op de plaats van optreden. Pas ervoor op om niet in die achtergrond te verdwijnen en gereduceerd te worden tot een gezicht en twee handen.

TIP

Het vertellen vanuit een personage, of het dragen van uitgesproken kleding beperkt de keuze van verhalen. Bij een clownsrol worden verhalen bij voorbaat al droevig of grappig, bij een middeleeuws kostuum passen geen moderne verhalen. Zorg ervoor dat je totale optreden geloofwaardig is.

De volgende Tips en Tricks van de Vertelacademie zal gaan over:

Het vertellen aan peuters en kleuters.